

KINNITATUD
Palamuse O.Lutsu
Kihelkonnakoolimuuseumi
direktori 28.12.2022
käskkirjaga... ...
LISA

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi kogumispõhimõtted

I Muuseumi missioon ja ülevaade toimepõhimõtetest

1. Muuseumi missioon.

Palamuse muuseum on ainus Eesti kihelkonnakoolide ajalugu tutvustav muuseum, mis uurib, kogub, ja säilitab koolielu alates 17. sajandist kuni Eesti iseseisvumiseni. Süvenenumalt tutvustatakse kihelkonnakoolide toimimist Eestis läbi O. Lutsu „Kevade“. Samuti talletab muuseum kohalikku haridus- ja kultuuripärandit teaduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel, lähtudes oma tegevuses loodussäästlikest ja keskkonnasõbralikest põhimõtetest.

2. Kogumispõhimõtete koostamise eesmärk.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi kogumispõhimõtete koostamise eesmärgiks on tööjõu, aja ja materiaalsete ressursside võimalikult otstarbekas kasutamine. Kogumispõhimõtted on muuseumile abiks nii eesmärkide seadmisel kui ka avalikkusel kogudest ülevaate saamisel.

3. Muuseumi kogumistöö ajalugu.

Kogumistööga Palamuse muuseumis tehti algust 1970ndate aastate lõpul pärast ENSV Ministrite Nõukogu korraldust Palamuse Koolimuuseumi moodustamisest 24. veebruaril 1977. a. Kogumine on olnud järjepidev. Kogumistöö hõlmas esimestel aastatel enim esemeid, mis olid tarvilikud muuseumi kooliosa olmeliseks sisustamiseks. Alustati ka kooliõpikute, -tarvete ning kirjanik Oskar Lutsu teoste kogumise ja muuseumikogus arvelevõtmisega. 1980ndate aastate algul loodi alus muuseumi bonistikakogule, mis koosneb Tsaari-Venemaa, Eesti Vabariigi ja okupatsioonide aegsetest paberrahadest. 1990ndate aastate algul alustati sama temaatikaga müntide kogumise ja arvelevõtuga mündikogus. 1980ndate aastate algul alustatud fotode kogumine seostus enim Oskar Lutsu „Kevade“ tegelaste prototüüpidega. Kogu täienes fotodega haridusajaloost ning Palamuse kultuurielust.

2000ndate aastate algul moodustati muuseumi auvistekogu, mis koosneb enim Palamuse piirkonna ajalooa seotud heli- ja videosalvestistest ning digifotodest. Palamuse muuseumi kunstikogu sai alguse 2003. aastal. Kogusse kuuluvad mitmed muuseumi ajutistel näitustel eksponeeritud tööd ning Palamuse ajaloo ja Oskar Lutsu „Kevade” temaatilised laste joonistused.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi kultuuriväärtusega asjade abi- ja vahetuskogus on trükiseid, fotosid ja esemeid alates XIX saj lõpust kuni kaasajani.

4. Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumikogud on alljärgnevad:

- 4.1. arhiivimaterjalide kogu;
- 4.2. ajaloolised kogud;
- 4.3. auvised;
- 4.4. fotokogu;
- 4.5. kunstikogu;
- 4.6. numismaatikakogu;
- 4.7. bonistikakogu;
- 4.8. teaduslik abifond;
- 4.9. vahetusfond käsiraamatukogu;

Muuseumikogude dokumenteerimist teostatakse MuIS programmis.

5. Muuseumi koostöövõrgustik.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum teeb koostööd Jõgeva maakonna territooriumil paiknevate muuseumide ja kodulootubadega, Eesti ja välisriikide muuseumide, koolide, üksikisikute ja asutustega. Koostöö seisneb kogude täiendamises, näitustegevuses ja sündmuste korraldamises. Eesti muuseumidega osaletakse ühistes turismipakettides, arendatakse näitustegevust ning antakse välja trükiseid. Välisriikide muuseumidega seisneb koostöö kogemuste vahetamises ning ühise näitustegevuse planeerimises ja teostamises.

II Muuseumikogu täiendamine

1. Kogude täiendamisel välditakse kvantiteedile suunatud ning juhuslikku ja passiivset kogumistööd.

2. Kogumistöö meetoditeks on: sihtotsingud Palamuse, lähiümbruse ja kogu Eesti elanike seas, vanavaramüüjad, kirjandushuvilised, raamatuantikvariaadid, laadad, oksjonid (sh internetioksjonid) jms.
3. Kogumispõhimõteteks on: kvaliteet, süstemaatilisus, järjepidevus ning aktiivsus.
4. Kogumistöö lähtub käesolevatest kogumispõhimõtetest, mis on pidevalt ajakohased ning muudetakse kui selleks vajadus ilmneb.
5. Muuseumikogu hetkeseis ja täiendamisvajadus

Muuseumikogu sisaldab uurimustöid kooliajaloost, Oskar ja Theodor Lutsu elust ja loomingust, „Kevade” prototüüpidest ning ajaloolistest sündmustest Palamuse piirkonnas ja Jõgeva maakonnas. Kogutud on inimeste mälestusi koolipõlvest, õpetajatest ning ajaloolistest sündmustest ja hoonetest. Muuseumikogude abil on võimalik saada ülevaade XIX sajandi lõpu Palamuse köstri elu-olust, koolitarvetest, koolis igapäevaseks elamiseks kasutusel olnud esemetest, riietusest, ja toitudest. Muuseumikogu täiendamisvajadus tuleneb muuseumi missioonist ja arengukavast. Kogud vajavad enim täiendamist üle-Eestilise kihelkonnakoolide temaatika osas. Täiendamist vajab Oskar Lutsu „Kevade” väljaannete kogu võõrkeelsete raamatute osas.

Museaalide arv kogude lõikes seisuga 08.12.2022:

- ajaloolised kogud 1826 museaali;
- arhiivimaterjalide kogu 11 113 museaali;
- auvised 219 museaali;
- fotokogu 5326 museaali;
- kunstikogu 122 museaali;
- numismaatikakogu 472 museaali;
- bonistikakogu 101 museaali;

KOKKU 19 179 museaali.

Aastate 2019 – 2022 jooksul on kogudest välja arvatud 6326 museaali.

6. Juurdekasvuvõimaluste ja säilitustingimuste analüüs.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumis hoitakse museaale ja esemeid hoidlates, ekspositsioonis ning muuseumi kõrvalhoonetes. Säilitustingimusi parandatakse pidevalt sobivate arhiivipüsivate materjalide ja otstarbekama hoiustamise teel. Esmaseks juurdekasvuvõimaluste parandamiseks on tarvis üle vaadata kogutud

museaalid ja esemed ning otsustada nende vastuvõtt kogusse või soovitamine koostöö vormis teistele Eesti muuseumidele.

7. Muuseumikogu analüüs ja väärtuste hindamine.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi kogud annavad ülevaate XIX sajandi lõpu kihelkonnakoolielust, Oskar Lutsu lapsepõlvest ja tegelaste prototüüpidest läbi „Kevade”, ning Oskar Lutsu loomingust. Kogudes on ka museaale, mis seostuvad Palamuse piirkonna ajalooajaga. Vähemal määral on kogutud üle-eestilist kihelkonnakooliajalugu. Muuseumikogu moodustab tervikliku kollektsiooni, mis on tarvilik muuseumi arengukava täitmiseks. Vajadusel hinnatakse museaalide ajaloolist ja kultuurilist väärtust ning arvatakse kogust vastavalt muuseumiseadusele välja.

8. Kogumise eesmärgiks on museaalide säilitamine ja vahendamine külastajatele ning järeltulevatele põlvedele.

9. Koostöö muuseumide, koolide, asutuste ja üksikisikutega.

Muuseum püüab vältida teiste muuseumide kogude dubleerimist. Koostöö vormideks on küsitlused ning teavitamine.

10. Muuseumi üldised kogumispõhimõtted.

- 9.1. Enne esemete museaalina arvelevõtmist talletab muuseum võimalikult täpselt nende kohta käiva info;
- 9.2. Muuseum arvestab teiste sarnase profiiliga muuseumide kogumispõhimõtetega;
- 9.3. Vastavalt muuseumiülestele põhimõtetele keeldub Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum annetustest mis ei vasta muuseumi profiilile, missioonile või kogumispõhimõtetele;
- 9.4. Muuseum ei võta vastu annetusi mille üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi ja selle külastajate pikaajaliste huvidega;
- 9.5. Muuseumikogudes ei võeta arvele museaale, mida pole võimalik pikaajaliselt säilitada.

10. Muuseumi kogumispõhimõtete sisulised kriteeriumid.

Esemete kogudesse vastuvõtmisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 10.1 ajalooline väärtus (kas/kuidas aitab objekt paremini ajalugu mõista);
- 10.2 esteetiline väärtus (näide meisterlikkusest);

- 10.3 teaduslik väärtus (võimalus dokumenteerida ning kasutada uurimust);
- 10.4 ühiskondlik või vaimne väärtus (seotus kommete, uskumuste ja tavadega).

11. Muuseumi poolt kogutavad teemad:

- 11.1 üle-eestiline kihelkonnakoolide temaatika kuni „Avalikkude algkoolide seaduse“ vastuvõtmiseni 1920. aastal;
- 11.2 Palamuse kihelkonna kooliajalugu kuni 1940. aastani;
- 11.3 Palamuse külanõukogus ja vallas tegutsenud koolid;
- 11.4 Palamuse kooli ajalugu kuni tänapäevani v.a üle-eestiliselt koolides kasutatavad õppevahendid;
- 11.5 Palamusel tegutsenud organisatsioonide haridus- ja kultuuritegevus kuni 1940. aastani;
- 11.6 kihelkonnakooliaegse Palamuse hoonestusega seonduv temaatika kuni 1940. aastani;
- 11.7 Oskar Lutsu lapsepõlv ja hilisem seos Palamusega;
- 11.8 Oskar Lutsu „Kevade“ algkujudega seotud temaatika;
- 11.9 Oskar Lutsu „Kevade“ eesti- ja võõrkeelsed väljaanded.

III Muuseumi tegevust reguleerivad dokumendid

Muuseum lähtub oma tegevuses kehtivast muuseumiseadusest, ICOMi eetikakoodeksist, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi põhimäärusest, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseumi arengustrateegiast aastateks 2021 – 2025, muuseumi kogumispõhimõtetest, kogude korraldamise eeskirjast ning hädaolukorra lahendamise plaanist.